

ФЕНОМЕН ТОЛЕРАНТНОСТІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Актуальність дослідження. Ще з давніх часів, люди з білим кольором шкіри зневажливо ставилися до темношкірих вихідців з африканського континенту. Наприклад, для таких державних утворень, як Стародавній Єгипет або Конфедеративні Штати Америки, вони були дешевою робочою силою або речами. Не в кращому стані були й представники ЛГБТ, щодо яких суспільство до XXI століття, ставилося різко негативно. Історія також знає часті випадки дискримінації через віро сповідання чи національність.

В умовах сьогодення, у більшості країн світу, всі люди рівні, незалежно від кольору шкіри, релігії, статі, мови, національності чи сексуальної орієнтації. Здавалося би, в чому може бути проблема? Хіба не цього прагнуло людство?

Нажаль, на сьогоднішній день, слово «толерантність» майже співзвучне догоджанню темношкірим, ЛГБТ та феміністкам.

Якщо розглядати це питання з християнської точки зору, можна процитувати О. Герговського «Дослідивши толерантність, як суспільний феномен, можна побачити, як усе розвивалося, що про це думали стародавні мислителі та до чого прийшла толерантність сучасності. Те що було заборонено століття тому, сьогодні не тільки дозволено (наприклад наявність меншинств) але й усюко пропагується і захищається так названим «високоморальним толерантним суспільством» [1].

Проблему толерантності досліджували такі науковці як: Ю. Карпюк, А. Погодина, І. Федосєєва, Л. Басва, М. Совин, В. Ткачук, О. Косачова, Н. Ковтун та ін.

Мета дослідження: соціально-філософський аналіз толерантності в історичному ракурсі та в контексті сьогодення.

Завдання дослідження: дослідити основні проблеми сучасної толерантності.

Об'єкт дослідження: проблема толерантності в сучасному світі.

Предмет дослідження: особливості та проблематика феномену сучасної толерантності в контексті історії та сучасності.

Поняття «толерантність» увійшло в широкий ужиток завдяки зусиллям ЮНЕСКО в галузі нормалізації міжнародних відносин. Перекладаючи дослідно, толерантність (лат. *tolerantia* – терпіння) означає терпимість до інших думок, поглядів, переконань, вчинків з якими людина в чомусь не погоджується. Спроби етимологічного аналізу терміна «толерантність» розкривають широкий спектр тлумачень цього слова з використанням його в різноманітних контекстах [5, с. 262].

На науковий рівень проблема толерантності виходить у політичній філософії Просвітництва. В її межах на фоні становлення громадянського суспільства в країнах Західної Європи толерантність розглядається як механізм подолання нетерпимості до чужих переконань, ідей, вірувань. При цьому розвиток ідеї толерантності у філософській парадигмі не вкладається у прогресистську схему, яка виходить з позиції про стале зростання її рівня під час переходу від однієї історичної епохи до іншої. У контексті цього слід нагадати ідеологічну нетерпимість до проявів Іншості у тоталітарних і авторитарних суспільствах минулого століття або фанатичну релігійність в окремих сучасних теократичних державах [2, с. 232-235].

Проблема визначення меж толерантності демократичного суспільства є дуже складною, оскільки необхідно дати відповідь на два складні запитання: по-перше – якою мірою толерантність має поширюватися на нетолерантних?; по-друге – якою мірою демократична держава може дозволити діяльність недемократичних (з точки зору існуючих стандартів), організацій? [4, с. 355]. Сьогодні, кожен відчув на собі вплив толерантності. Особливий вплив відчула політика, ігрова індустрія та інтернет. Станом на 2021 рік, важко знайти фільм чи серіал без темношкірих або людей нетрадиційної сексуальної орієнтації. В цьому не має нічого поганого. Проте, коли, наприклад, якийсь стрімінговий сервіс, представляють світу фільм про Стародавню Грецію, в якому роль Ахілеса виконує темношкірий, виникає непорозуміння.

У соціальних мережах вважають, що у сучасному кінематографі складається таке відчуття, що білих людей притискають.

«Фільм, у якому головну роль не грає темношкіра людина, вже не може отримати Оскар» – нерідко можна почути цю фразу в інтернеті від обурених кіноманів. У суспільстві склалася думка, що більшість акторів отримали свою роль виключно через колір шкіри (звісно, акторська майстерність тут зовсім ні до чого). Через посилення боротьби за рівні права для представників будь-якої статі, раси та орієнтації з'являється враження, що певну категорію акторів просто «проштовхують» [6].

Основними стратегічними проблемами кінематографа в добу мультикультурної плюралності є: проліферація декадентських мотивів, зокрема заглиблення у сферу небуття, сам процес позбавлення людини життя; одностороннє висвітлення однієї культури з точки зору «пріоритету істини» іншої; політизація кіномистецтва (заборона або невизнання стрічок у державах, чи є трактування політичних реалій відрізняється від режисерської). Для реалізації принципів терпимості, закладених ЮНЕСКО, кіномистецтво має не просто еkleктично використовувати ознаки різних культур, але й бути гуманістичноорієнтованим, нести естетичну радість та знання, не розпалювати ненависть, а дотримувати засад інтелектуальної та моральної солідарності людства [3, с. 215].

Якщо ж розглядати проблему толерантності в політичній сфері, слід виділити надмірний її прояв в країнах Західної Європи, що може негативно вплинути на ці держави. Прикладом може слугувати просування ідей нетрадиційної сексуальної орієнтації, не підозрюючи, яку демографічну шкоду вони несуть. Все більша кількість молоді змінює традиційні сімейні цінності на цінності ЛГБТ, через що і зменшується народжуваність.

В ігровій індустрії багато людей не в захваті від того, що в іграх все більше і більше ЛГБТ персонажів. Таке відчуття, що гіганти ігрової індустрії не мають вибору. Мабуть, саме тому в іграх про Другу світову війну на боці США воюють азіати та надзвичайно велика кількість жінок.

Отже, сутність сучасної толерантності полягає в тому, що сьогодні на перший план висуваються ті цінності та принципи, які необхідні для суспільної злагоди, а саме терпимість до чужих ідей та цінностей, однакове ставлення до представників усіх народів, незалежно від кольору шкіри, релігії і т. д. Водночас, життєві реалії показують іншу картину, виникла небезпека зміни пріоритетів людських цінностей, а саме через мірне просування темношкірих та представників ЛГБТ у кіно, політику та ігрову індустрію. У чималій небезпеці знаходяться християнські цінності та цінності інших релігій. Отже, нас чекає недалеке майбутнє, у якому християн, мусульман та представників інших релігій патріархального ладу, вважатимуть за фанатиків. Саме тому, проаналізувавши вище наведені приклади, можна зрозуміти причини нетерпимості багатьох людей щодо всеосяжної толерантності, яка увійшла в наше життя з надзвичайною швидкістю та ще й у всі сфери життя водночас.

Список використаних джерел

1. Герговський О. У чому небезпека толерантності. *Апологет*. 2018. URL: <https://apologet.com.ua/society/nebezpeka-tolerantnosti/>.
2. Ковтун Н. Проблема меж і толерантності у контексті дослідження тероризму як не конвенційної форми політичної активності: Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-теоретичної конференції. *Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності*. 2015. Житомир. С. 232-235
3. Косачова О. Проблема толерантності культур в ігровому кінематографі: естетичний потенціал. *Культура України*. 2016. Вип. 53. с. 206-219
4. Ткачук В. Політична толерантність як механізм політичної взаємодії: проблеми та перспективи. *Наукові записки*. 2008. Вип. 37. с. 354-363
5. Федосєєва І. В. Формування толерантності як профілактика екстремізму та ксенофобії у студентському середовищі. *Психологічні перспективи*. 2012. Вип. 20. С. 260-270
6. Чому фільми з жінками, темношкірими, представниками ЛГБТ критикують і ненавидять. *VIT.UA*. 2019. URL: <https://bit.ua/2019/07/film-hate/>.